

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 360 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
polletno 240 Din
celoletno 560 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
polletno 240 Din
celoletno 560 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1. stop. peti-vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-30, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
g. Pri večjem g.
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen pondeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rekopisni listi se ne vračajo, ne frankirani
plaša se ne sprejemajo - Uredništvo
telefon št. 2050, upravnništvo št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cerkveni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Sovjetska „miroljubnost“

Sovjetska diplomacija je že ponovno presenetila svet s predlogi, ki so spravili v zadrego njene sovražnike, v široki javnosti pa vzbudili simpatije do sovjetov in vero v njihovo miroljubnost.

Ko so se lani na pobudo Društva narodov sestali zastopniki skoraj vseh držav sveta, da se posvetujejo o načinu, kako ustvariti take mednarodne obveznosti, da bi bila za vedno onemogočena vsaka vojna nevarnost, so se te konference udeležili tudi zastopniki sovjetov. Njihov vodja Litvinov je našel najbolj radikalno formulo. Predlagal je posebno, za vse države obvezno konvencijo, po kateri bi se izvršila popolna razorožitev sveta in s tem bi bila odpravljena vojna nevarnost. Ker pa je bil ta predlog le malo preveč enostranski in enostaven, ga konferenca ni sprejela in se je razšla brez uspeha.

Kmalu nato je zopet Litvinov predlagal v posebnem svečanem govoru, da naj vse sosedne države sklenejo s sovjeti in medseboj posebno pogodbo o takojšnji in popolni razorožitvi. Pri tem je dal razumeti, da vzdržuje sovjeti svojo veliko rdečo armado samo zato, ker se bojijo napada od strani Poljske in Rumunije. Ker pa sta obe državi dali razumeti, da vzdržujejo svoji armadi predvsem radi stalne nevarnosti ravno od strani sovjetov, je ta predlog ostal brez odgovora.

Ko so lansko poletje evropske države svežano podpisale Kellogov pakt, katerega namen je ta, da se vsi spori med posameznimi državami rešujejo po razsodišču in je krhavo obračunavanje skoraj popolnoma izključeno, so bili sovjeti prvi, ki so ta pakt ratificirali. Ostale države, ki so ta pakt podpisale, ga še danes niso ratificirale. V Združenih državah, ki so po svojem zastopniku to mednarodno pogodbo predložile, se je še nedavno vršila živahna agitacija proti njej. Nekaj časa je celo izgledalo, da v ameriškem senatu ne bo večine. Vendar je končno zmagalo stališče pristašev Kellogovega pakta in pred tremi dnevi ga je ameriški senat sprejel in ratificiral.

Sovjeti so pred tem šli še dalje. V posebni noti so Poljski in Litvanski predlagali, da naj te tri države podpišejo poseben protokol, tako zvan Litvinov protokol, s katerim se obvežejo spoštovati odredbe Kellogovega pakta ne glede na to, kdaj ga sprejmejo druge države.

Dotim je Litva takoj prisilala na ta sovjetski predlog, je varšavska vlada odgovorila, da tudi goji iskrene miroljubne tendence, da pa ne more sprejeti posebnih obveznosti, dokler ni izvršena ratifikacija v vseh državah v zmislu člena 8 tega pakta. Poljska bi bila nelojalna, če bi delala na lastno pest v vprašanju, kjer se je obvezala na solidarnost z ostalimi. Obenem je Poljska vlada izrazila svoje začudenje, zakaj ni stavljena ista ponudba tudi Rumuniji.

V odgovoru na to noto pravi Litvinov, da nimajo sovjeti nič proti temu, da predloženi protokol podpiše tudi Rumunija. To pa ne znači, da so s tem poravnani vsi spori z Rumunijo.

V celi tej najnovejši miroljubni akciji sovjetov, ki še ni završena, nas najbolj zanima sovjetsko stališče napram našemu zavezniku Rumuniji. Napram svojim sosedom se sovjeti poslužujejo prav spretnih potoz. Kadar hočejo vzmiriti Poljsko, se dogovarjajo z Berlinom, kadar iščejo posojilo v Nemčiji, kotirajo z Varšavo. Pri sedanjem njihovem predlogu pa je zanimivo tudi še to, da so se od vseh sosedov obrnili samo še na Litvo, s katero so Poljaki v neprestanem ostrem konfliktu.

Pri vseh ugodnih prilikah pa sovjeti dosledno poudarjajo svoje spore z Rumunijo in vedno svečano potrjujejo svoje pravice do Besarabije. Tudi sedaj so naglasili te spore in s tem jasno povedali, da med njimi in Rumunijo ne vlada tako razmerje, kakor bi si ga v interesu miru želeli.

Romunska javnost je razburjena. Odklana vsako debato o Besarabiji, ki da je in mora ostati romunska zemlja. Vendar pa je javnost radi te najnovejša manifestacije tudi vznemirjena. Časopisje opozarja evropsko javnost na dejstvo, da so sovjeti zelo marljivo oborožujejo in da so ob besarabski meji še vedno zbrane močne enote rdeče armade. Z zadovoljstvom konstatirajo, da so se njihovi poljski zavezniki, s katerimi jih vežejo prijateljske in tajne pogodbe, tudi v tej priliki zavzeli za romunske interese. Pričakujejo tudi od ostalih zaveznikov, da bodo ostali dosledni v čuvanju obstoječega stanja in miru ter krepko naglašajo, da splošnemu miru proti nevarnost samo od sovjetov.

Pred spremembami
v socialni zakonodaji

Nejasne zahteve gospodarskih krogov - Stališče delavskih zastopnikov

Belgrad, 19. jan. (Tel. >Slov.) Izmed mnogih posvetovanj, kako urediti notranje državno življenje, so vzbudile pozornost zahteve gospodarskih krogov glede socialno-politične zakonodaje. Pri tem je bilo opaziti dvoje: Socialna zakonodaja naj se popolnoma izenači, za vsa država naj veljajo isti zakoni. Naša država je še v razvoju intenzivnega modernega agrarizma in industrializacije. Zato ni primerno, da se pod geslom »povojne socialne pridobitve« enostavno posnema zakonodaja tistih držav, ki s že koncem 19. stoletja imele veliko industrijo in tako številno delavsko armado, da preko nje niti najbolj kapitalistično mislečemu meščanstvu ni bilo mogoče iti. Iz že objavljenih resolucij in korakov, ki so jih hoteli zastopniki delodajalcev že podvzeti, smo dobili vtis, da se bo sprožila želja po reorganizaciji celoga našega socialnopolitičnega zakonodajstva. V prvi vrsti se bo zahtevalo, da se postavi na drug temelj delavske zavarovan

vanje in uprava teh zavodov, da se podvrže kritiki vprašanje osemurnika in tisti zakoni, ki se nanašajo na omejitve kretanja v prodajalnah. Izdala se je parola, da je prišel čas, ko morajo biti vse sile na delu, da pride v državo čim več denarja, ker bo potem več davkov in več investicije ter zaslužek in splošna blaginja. Če se potem izkaže, da je treba več delavske zaštite in omejitve gospodarske prostosti, naj se vprašanja praktično proučijo, in če bi odgovarjalo realnosti, potem se, tako pravijo delodajalci ne bi upirali žrtvam za delavstvo in državo.

Spriče teh zahtev so imeli tudi zastopniki delavstva tako v ministru kot v delavskih zborskih posvetovanjih, kako vzeti na znanje želje delodajalcev. Po naših informacijah bi se dalo razpoloženje v teh vrstah označiti takole: V značaju nove vlade je, da pride v prvi vrsti v poštev osebnost ministra, k je odgovoren samo kralju. Čakati je treba, kako smer

nice bodo v pogledu socialne zakonodaje v katerikoli obliki uradno podane, ker se je sedaj več ali manj gradilo na notranjem poslovanju uradništva. Zahteve delodajalcev pa niso idealne. Popolno izenačenje vse socialne zakonodaje bodo ovirale nasprotna namere same, ki ne dopuščajo mehanizacije. Na zahtevo, da ne gre slepo posnemati socialne zakonodaje drugih držav in pustiti gospodarstvu nekaj let svoboden razmah, pa se opozarja na dosedanje zgodovino socialnih bojev, na izgubo delovnih dni, na materialno škodo, če se uniči harmonija med delavci in delodajalci. Dalje opozarjajo na mednarodni položaj naše države. Ne gre, tako smo zvedeli, da bi delodajalci proglasili vlado za svojo. Vlada jim še z nobenim korakom ni dala povoda za to. Vlada ima nadalje strogo nalogo, združiti narode, ki so razdvojeni po strankarskih bojih, zato ni treba razdvajati.

Zakon o rednih sodiščih

Belgrad, 19. jan. (Tel. >Slov.) Kralj je danes podpisal ukaz, s katerim stopa v veljavo novi zakon o sodiščih. V glavnem posnemamo iz njega: V kraljevini SHS izvršujejo sodno oblast redna sodišča, ki so okrajna (sreska), okrajna, trgovinska, apelacijska in kasacijska sodišča. Izredna pa so občinska in pa mestna, v kolikor eksistirajo. Vse sodbe se izrekajo v imenu Nj. Vel. kralja. Vsi sodniki so dolžni, dati drug drugemu pravno pomoč v službenih poslih.

Redna sodišča: V vsakem okraju obstoja redno okrajno (sresko) sodišče s sedežem v središču okraja. Vsa kotarska sodišča na Hrvaškem, v Slavoniji, Medjimurju, Dalmaciji, Bosni, Hercegovini, Banatu, Bački in Baranji in okrajna sodišča v Sloveniji se pretvorijo v sreska sodišča, ki ohranijo sedanjí obseg in pristojnost. Število okrajnih (sreskih) sodišč, njihovih središč in njihovih področij, potem ko so že enkrat ustaljena, se more spremeniti samo z zakonom. Če je število prebivalstva veliko, se lahko z zakonom določi, da je v istem okraju (srezu) lahko več kot eno sodišče, oziroma da velja eno sodišče za dva majhna okraja (sreza).

Okrajna (sreska) sodišča vršijo sodno oblast v prvi instanci v stvareh občega državljankega, trgovinskega in meničnega, izvenspornega in izvršilnega ter kazenskega značaja, v kolikor spadajo kazni po zakonu v njihovo pristojnost. Nadalje vodijo zemljiške knjige. V smislu zakona rešujejo zemljiške spore.

Sodna oblast pri okrajnih (sreskih) sodiščih vrši sodnik-posameznik. Okrajna (sreska) sodišča upravlja predstojnik (starešina), ki vrši tudi nadzorstvo nad sodniškim osebjem. Koliko oseb je potrebnih pri posameznih sodiščih, odreja pravosodni minister. Zakon našteva nadalje dolžnosti in pravice predstojnikov (starešin) okrajnih (sreskih) sodišč.

Predsednik okrajnega sodišča, ki so mu predstojniki podrejenih sodišč dolžni na koncu vsakega leta pravočasno prijaviti razpored dela sodnikov za prihodnje leto, lahko razpored v roku 15 dni spremeni. Ako se izprazni mesto okrajnega (sreskega) sodišča, ali se pokaže, da je kak sodnik preobremenjen z uradnimi posli, lahko predstojnik določi razpored njegovih poslov. O tem obvesti predsednika okrajnega sodišča.

Kadar je predstojnik sodišča oviran, da bi vršil svoje posle, ga nadomešča po činu najstarejši sodnik. Na predlog predsednika pristojnega apelacijskega sodišča lahko pravosodni minister odredi, da se redni sodni dnevi vršijo tudi izven središča okrajnega sodišča. Na koncu vsakega leta se na uradni deski, oziroma kakor je v dotičnem kraju običaj, objavi, katere dneve se bodo vršili sodni dnevi izven sedeža.

Vsi današnji sodni stoli v Hrvatski in Slavoniji, okrajni sedeži, okrajna (zemaljska) sodišča v Dalmaciji, Bosni in Hercegovini, Banatu, Bački in Baranji, se spreminjajo v okrajna sodišča in ohranijo obseg in pristojnost. Kje bodo v Srbiji in Črni gori dobila sodišča sedeže, kakšna bo njihova krajevna in stvarna pristojnost, se določi s posebnim zakonom. Nova okrajna sodišča, njihova pristojnost (stvarna in krajevna) se more spremeniti samo z zakonom.

stojnost, se določi s posebnim zakonom. Nova okrajna sodišča, njihova pristojnost (stvarna in krajevna) se more spremeniti samo z zakonom.

Pristojnost okrajnih sodišč določa zakon na kratko takole: Sodišjo v stvareh občega državljankega in izvenspornega značaja, kakor tudi v prvi instanci, v kolikor ni ta instanca okrajno (sresko) sodišče. V mestih, kjer ni posebnega posebnega okrajnega sodišča, vodijo okrajna sodišča registracijo trgovskih tvrdk ter vršijo nad trgovskimi posli sodno oblast. Pod njihovo pristojnost spada stečaj, v kolikor ne spada v pristojnost trgovskih sodišč.

Prav tako imajo okrajna sodišča splošna opravila, v kolikor niso ta pridržana posebnim sodiščem. Okrajna sodišča na sedežu apelacijskega sodišča vodijo tudi rudarske knjige in vršijo rudarsko sodno oblast v rudniških vprašanjih v področju apelacijskih sodišč, v kolikor ne spadajo v pristojnost drugih sodišč. Okrajno sodišče v Belgradu vodi osrednjo zemljiško knjigo za železnice, za javne kanale, in sicer za celo državo po določitih o zemljiških knjigah. Vsako okrajno sodišče mora imeti predsednika, potrebno število sodnikov, sodnih pomočnikov, upravnega osebja in slug (služiteljev). Število osebja določa pravosodni minister.

V kolikor zakon ne določa drugače, se vrši sodna oblast v senatih, ki štejejo tri sodnike. Sodni sklepi se sprejemajo z večino glasov, ako zakon ne določa drugače. Predsednik okrajnega sodišča vodi tudi upravo sodišč in nadzorstvo nad sodnim osebjem. Ako je on oviran v vršenju svoje službe, ga nadomešča po činu najstarejši sodnik. Okrajna sodišča izvrše razporedbo za bodoče leto. Med sodnimi počitnicami izdaja sodne odločbe poseben senat, ki ga določi predsednik in sicer s pismeno naredbo, ne glede na celotni letni razpored. Prav tako odloča predsednik, katere posle naj vrše ostali sodniki. Letni razpored, predvsem določitev posameznih senatov in sodnikov-posameznikov in njihovih namestnikov, mora predsednik dati v pregled predsedniku pristojnega apelacijskega sodišča obenem s prošnjami posameznih sodnikov, če take obstajajo. Če se že določeni razpored radi kakršnekoli ovire ne more obdržati, lahko predsednik odstopi od tega razporeda. Takoj pa mora obvestiti predsednika apelacijskega sodišča.

Ako je kak sodnik že delal na predmetu, ki je v razpravi, pa ga še ni dokončal, lahko predsednik odredi, da isti sodnik nadaljuje s tem delom, in sicer v senatu, četudi ni njegov član. Ako v kakem slučaju kak sodnik ali njegov namestnik ne more izvršiti svojih dolžnosti in se ne more zamenjati s sodnikom istega sodišča, lahko predsednik pozove sodnika iz okrajnega sodišča istega mesta, da vrši v tej zadevi sodno oblast. Toda v enem senatu sme zamenjati samo enega člana. Sodniki-posamezniki okrajnih sodišč pa se morejo zamenjati z okrajnim sodnikom.

Personalni senat pri okrajnih sodiščih

ima nalogo, oddati svoje mnenje ali osebni predlog, ki se tiče osebja tega sodišča. Navzoča mora biti najmanj polovica. Predseduje predsednik okrajnega sodišča ali njegov namestnik. Nato zakon našteva, kaj spada v pristojnost te seje: dajanje pravnega mišljenja na zahtevo pravosodnega ministra, predlogi, ki naj bi se sestavili po mnenju sodišča glede zakonodajstva, posamezna pojasnila itd.

V nadaljnjih sedemnajstih točkah zakon našteva, v katerih slučajih ni treba odločiti senatu, ampak da odloči predsednik sam.

Zakon o poštni hranilnici

Belgrad, 19. jan. (Tel. Slov.) Danes je izšel zakon o poštni hranilnici. V uvodu navaja povod, da se je spremenil dosedanj zakon o poštni hranilnici in čekovnem prometu od 30. novembra 1921. Prebivalstvu se naj da vzgled, kako naj čim bolj varčuje, obenem pa se mu naj da možnost, da čim bolj uporablja ustanovo poštnih hranilnic. Dosedaj je bilo v naši državi 32.706 vlagateljv. Vložene vsote pa znašajo 36.392.383 Din 74 para. Ker pa so bile sedaj samo centrala v Belgradu in podružnice v Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu in Skoplju pooblaščen, izdajati hranilne knjizice, in ker so bile določbe, ki so promet s pošto hranilnico otežkočevale, se ta zakon spreminja. Člena 11, 15 se ukine. Čl. 1. določa, da izdaja poštna hranilnica radi čim večje negovanja varčevanja med našim ljudstvom svoje poštne hranilne knjizice. Zakon o poštnem, čekovnem in virmanskem prometu se spreminja: Hranilne knjizice poštne hranilnice se morajo glasiti ali na ime ali na prinašalca. Čl. 12: Na hranilne knjizice se lahko nalagajo necmejene vsote. Čl. 13: Višino obresti določa poštni minister po tem, kakršne so pač razlike na denarnem trgu. Za izseljeniške vloge lahko poštni minister določi posebno obrestno mero z ozirom na socialne okoliščine in naravo vlagatelja. Vsako spremembo je treba objaviti v »Službenih Novinah«. Čl. 37: Radi lažje likvidnosti poštne hranilnice in pokritja morebitnih poslovnih izgub osnuje pri poštni hranilnici rezervni sklad v znesku 100.000.000 Din. Za organizacijo izseljeniških vlog, posebno za oglašanje in propagando po inozemskem tisku sme poštna hranilnica potrošiti do 250.000 Din na račun premoženja za leto 1929. Zakon stopi v veljavo, ko izide v »Službenih Novinah«.

Proti Pribičeviću

Zagreb, 19. jan. (Tel. >Slov.) V vrstah bivših narodnih poslancev SDS vlada veliko nezadovoljstvo proti Pribičeviću. Kakor znano, je prišlo ob nekem sestanku med dr. Gjorgje Brankovićem in dr. Privislavom Grisogonom do obsodbe Pribičevićeve politike. Sklenila sta brez ozira na to, da-li bodo obstajale stranke ali ne, prekiniti vsake zveze s Pribičevićem in izstopiti iz SDS radi tega, ker da je Pribičević glavni krivec naših notranjepolitnih nesreč. To nerazpoloženje proti Pribičeviću se opaža tudi v Zagrebu. Ko so te dni nekateri poslanci obiskali Pribičevića, je prišlo pri tej priliki v kavarni »Esplanade« do preprirov, po katerih je Pribičević sklenil, da sploh ne sprejme več nobenega poslanca razen Večeslava Vilderja.

Tevfik Ruždi bej, turški zun. min.

Bodočnost balkanske politike

Vkljub vsem ugovorom po vojni vendar le vlada mir. Države so obubožane in narodi resnično zmučeni od vojne in njenih grozot. Brez dvoma korakamo nasproti miru. Seveda pa je ideal, za katerim bi morali težiti, resničen, pravičen mir, ki bi olajšal življenje celega sveta. To naj se zgodi le na ta način, da se vsa sporna vprašanja rešujejo le z mirovnimi sredstvi, in le z njimi. V svojih vzajemnih odnosih morajo vsi narodi biti enakopravni ter med seboj razpravljati kot enakopravni. Drugačen mir, ki temelji na ravnotežju, ni idealen mir; kajti ravnotežje, ki v gotovem momentu obstoji, se more zopet porušiti ali pretrgati. Tak mir je vsprejemljiv le, če nimamo boljšega. Vsekakor pa je tak mir boljši, kakor pa stanje brez miru. Sicer pa sistem zvez z ozirom na ravnotežje utegne mir zelo ogrožati. Tak sistem večkrat vodi do voj. Prizadevanja narodov morajo stremeti za tem, da zavarujejo mir in ga vsestransko zagotovijo.

Bi li balkanski Locarno bil nemogoč?

Ne morem si misliti za Balkan nobenega splošnega pakta, kakršnega nazivljemo »balkanski Locarno«. Kdo bi bil udeležen na tem balkanskem Locarno? Kdo bi bil porok, da se bo taka pogodba točno držala? Sploh pa bi taka pogodba, obsegajoča vse balkanske dežele, spadala v kraljestvo sanj. Politika balkanskih držav, ideja, kakoršno ima vsaka njih o svojih odnosih do sosedov, in pred vsem mentalnost balkanskih narodov, ki morda odgovarja edino le Balkanu — vse to bo otežkočilo sklepanje take pogodbe. Grška je že pred nekaj leti po svojem tedanjem zunanem ministru Reutisu nekaj takega predlagala. Toda le Turčija je tedaj odgovorila, da predlog sprejema. Nobena druga država ni smatrala za pravilno, sprejeti to idejo. Balkanske vlade bi morda mogle vzeti v pretres ureditev gotovih vprašanj, ki se v svoji celoti ne krijejo vedno z odnosi obeh narodov med seboj. Na drugi strani pa bi bilo potrebno, ker je splošno pogodbo sedaj težko doseči, stremeti za tem, zagotoviti mir z posameznimi medsebojnimi pogodbami, katerih važnost v tem oziru bo gotovo vsakdo priznal.

V trenutku, ko sem začel politiko posameznih pogodb, sem izrecno izjavil, da je Turčija pripravljena, skleniti take pogodbe z vsemi državami. In res je že sklenila pakte o nevtralnosti in razsodišču ali podobne posebne pogodbe s Sovjetsko Rusijo, Perzijo, Afganistanom, Sirijo in Italijo. Morem reči, da se bližamo završitvi našega programa v pogledu sosednih držav, s katerimi je Turčija hotela skleniti pogodbe. Razumem se pa, da je treba urediti najprej vsa viseča sporna vprašanja, predno je Turčija pripravljena skleniti pogodbe z vsemi državami, ki prihajajo v poštev. Res ne gre, da bi drugi dan po podpisu pogodbe se morali še pogajati o takih vprašanjih. Sedaj pa imamo rešiti le še s Francijo vprašanje o sirski meji, z Grško o izmenjavi prebivalstva in likvidaciji njihovih posesti ter z Jugoslavijo o posestvu muslimanov, ki so se izselili iz te dežele. Sicer pa mislim, da bi nas to zadnje vprašanje moglo lahko privedi do pogodbe z Jugoslavijo. Ko bodo končana pogajanja s temi državami, bomo tako utrdili svoje odnose do celega sveta. Duh naše zunanje politike je v utrditvi miru in v zagotovitvi našega normalnega mirnega razvoja.

Grška in Bolgarska.

Odnosi Turčije do Grške se vidno boljšajo. Pogajanja so na dobrem potu. Zadnji čas je opaziti gotov napredek. V pogledu uspeha sem optimist. Zaupam v razsodnost Venizelosa. Gotov sem, da je trdno odločen, rešiti nerešena vprašanja med našimi državami, kar pa je sicer že razvidno iz pisma, ki jih je pisal ministrskemu predsedniku in meni. Sedanja grška vlada razpolaga z dovoljno avtoriteto v deželi, da bo mogla te namere uresničiti. Aktivna politika, ki jo vodi Venizelos, odkar je na krmilu, je porok za dobre rezultate, ki jih bo dosegla Grška s tem, da bo izboljšala svoje odnose do drugih držav, na čemur ima brez dvoma interes.

Kar pa se tiče odnosov Bolgarske do Turčije, med obema državama ni vseh vprašanj. Med njima vlada popolna simpatija, ki je ugotovljena s prijateljsko pogodbo od oktobra 1925 in s trgovinsko pogodbo, sklenjeno v februarju l. 1928 v Angori. Zato je logično, da bi nova pogodba o razsodišču in nevtralnosti, o kateri se vrše pogajanja, mogla medsebojne odnose tako še bolj utrditi, da si obe državi med seboj zagotovijo nevtralnost in nenapadanje. Tak pakt ne bi na noben način motil interesov drugih narodov, ampak nasprotno le utrdil prijateljstvo Turčije do Bolgarije. Obe državi sta odločeni sporazumno in v miru živeti. In to bo v dobro njima samima ter celemu balkanskemu polotoku.

Turčija in mir.

Končna smer naše politike je, utrditi naše odnose do celega sveta. Turčija stopa v odločilno fazo svojega notranjega razvoja. Rada bi se posvetila v vsem miru in varnosti trdim nalogam, ki jih mora dovršiti znotraj svojih meja. Naša politika je radi tega bistveno aktivna. Trdno smo odločeni, v svoji zunanji politiki držati se v okviru praktičnih dejstev in koristnega dejstevovanja. Do drugih držav, pred vsem do svojih sosedov, hočemo enkrat za vselej ustvariti odnose odkritega, trajnega prijateljstva. Zelimo miru in lastni deželi in okrog nas. Zato imamo interes, da bi

Miroljubnost naše politike

Za podaljšanje prijateljske pogodbe z Italijo

Pariz, 19. jan. (Tel. »Slov.«) Kakor poroča »Echo de Paris«, se kralj Aleksander sam najmarljiveje trudi, da se doseže podaljšanje prijateljske pogodbe z Italijo iz leta 1921. Kralj je odločen storiti vse, da ta pogodba ne ugasne.

Milan, 19. jan. (Tel. »Slov.«) Zastopnik jugo-

slovanskega ministra dr. Kumanudi je izjavil belgijanskemu dopisniku »Corriere della Sera«, da se zunanja politika, kakor jo je zasnoval dr. Voja Marinković, ne bo spremenila, ampak da ohranimo politiko miru. O svojih razgovorih, ki jih je imel dr. Kumanudi z italijanskim poslanikom Gallijem, ni hotel dati nobene izjave.

Bivši ministri pred sodišče

Politični položaj v Romuniji - Odkod premoženje bivših ministrov Agitacija proti novemu koledarju - Madžarsko-romunska pogajanja o oplatitvi

Bukarešta, 19. jan. V tukajšnjih političnih krogih se opaža velika živahnost. Skoraj vsi senatorji in poslanci so zbrani v prestolnici radi zasedanja zbornice, ki je pričelo 15. januarja. Zimsko zasedanje parlamenta bo ena najvažnejših za politično, socialno in gospodarsko življenje Romunije. Razpravljalo se bo o zakonu o stabilizaciji valute, ki bo za poboljšanje gospodarskih razmer največje važnosti, dalje o zakonu o rudnikih, katerega namen je olajšati sodelovanje tujega kapitala pri eksploataciji ogromnega prirodnega bogastva, o zakonu o decentralizaciji administracije, ki je ena od glavnih točk programa vlade g. Maniu, o zakonu o socialnem zavarovanju in o kmetijskih zakonih. Predložen je zakon, da senatorji in poslanci ne smejo biti člani upravnih odborov bank in drugih podjetij.

Veliko senzacijo so izzvale vesti, da bo vlada pozvala na odgovornost posamezne članke bivših vlad. Imenovano bo posebno sodišče, da sodi vsem onim bivšim ministrom in višjim uradnikom, ki so krivi za težko stanje. Imenovana bo tudi posebna komisija, ki bo preiskala, na kakšen način so nekateri bivši ministri prišli do ogromnega bogastva. Inicijativno zato je dala opozicija pod vodstvom univ. prof. Jorge, ki zahteva, da vlada z vso strogostjo nastopi proti vsem onim, ki so obogateli na račun države in ljudstva.

V zadnjem času je opaziti močno agitacijo proti novemu koledarju, ki ga je ob pro-

klamaciji samostojnosti romunske pravoslavne cerkve leta 1926 izdal sv. sinod. Besarabska in moldavska duhovščina zahteva, da naj se cerkev vrne k staremu koledarju in da naj se velika noč slavi 6. maja. Veliko senzacijo je izzvala izjava kišinjevskega mitropolita, da se brez odobrenja sinoda vrača z vso duhovščino v svoji nadškofiji k staremu koledarju. Jaški mitropolit Pimen je prispel v Bukarešto, da se s kronskim svetom posvetuje o zadevi. Vlada prepušča sinodu proste roke. Sinod je sklican za 21. januar.

Milan, 19. jan. (Tel. »Slov.«) Danes se je uradno začela romunsko-madžarska konferenca o oplatitvi vprašanj pod predsedstvom romunskega glavnega delegata Langa Rascana. Rascanu je v pozdravnem nagovoru zatrjeval, da se romunska delegacija čvrsto drži načela, ki ga je manifestirala že v Opatiji, da pokaže voljo in zaupanje v rešitev, ki bi bila ugodna za oba dela, in spravi svoje interese v sklad s priporočili Društva narodov, katerega prestol je Romuniji zelo pri sren. V odgovoru je voditelj madžarske delegacije baron Szerenyi izjavil, da se tudi čustva Madžarske od Opatije dalje niso izpremenila. Po navodilih njegove vlade se mora storiti vse, da pride do prijateljskega sporazuma, da se s tem koristi interesom obeh držav in vse Evrope. Nato je bila določena posebna tehnična komisija za določitev razpravnega materiala, katere posli bodo trajali dva do tri tedne.

Železniški minister železničarjem!

Železniški minister g. dr. Anton Korosec je izdal naredbo vsemu osebju vseh ravnateljstev in prometnih ustanov. V naredbi med drugim veli:

Ravnatelji, načelniki in šefi so disciplinarno odgovorni za delo in obnašanje uradnikov v službi in izven nje, ako se pri njih iz spisov pokaže, da ni globoko prodrla zavest o neumornem in zvestem delu, o stalni in objektivni kontroli službe, o obnašanju v službi in v zasebnem življenju njim podrejenih uslužbencev.

Pijanost za časa službe, nedisciplinarnost, nevestnost in nepravilnost v službi, slabo gospodarstvo ali zapravljivost, razsipanje državnega premoženja, nemarnost pri delu se bodo najstrožje kaznovali.

Od ravnateljev zahtevam, da bodo stvaritelji in organizatorji, a ne kakti navadni birokrati, ki bi podpisovali le akte. Oni morajo videti vse in poznati popolnoma osebe in delo v svojih ravnateljstvih.

Pozivljem vse uslužbence od najvišjih do najnižjih, da vrše službo vestno, točno in marljivo s polno voljo in zanimanjem in s prečiščeno zavestjo o veliki važnosti in svetosti svojega poklica v odnosu do države in naroda in do svojega ugleda in gospodarskega napredka.

Za resnično službo državi in narodu so sedaj dani najugodnejši pogoji, tako da morajo sedaj vestni, poštteni in navdušeni uslužbenci nemoteno opravljati svoje dolžnosti. Zato zahtevam od vsakogar, da brezpogojno vrši svojo službo z največjo požrtovalnostjo in do skrajnih meja duševnega in telesnega napora.

Vsi disciplinirani, vestni, poštteni, dobri, iskreni in službi popolnoma posvečeni in udani uslužbenci bodo našli v meni močno podporo, starešinsko zaščito, polno priznanje in zasluženo nagrado. Toda napram tistim, ki ne bodo taki, bom porabil najstrožje zakonske odredbe, brez ozira na to, kdo so in kaj so!

Slovenci v Italiji

Goriški nadškof zbolel: Mons. dr. Frančišek Sedej je v sredo lahko zbolel. Priljen je bil ostati v postelji. Ker je presvetli močne narave, se ni bati hujskih posledic.

Goriški duhovnik umrl. V Gorici je umrl č. g. Giovanni Quaglia, zlatomašnik. Še v nedeljo je daroval v cerkvi na Travniku sveto mašo.

Dočakal 107 let. V Trstu je umrl Anton Perosa, v starosti 107. Rojen je bil v Marzigrh v Istri. Ostal je priprost delavec do zadnjega.

Kitajski zid je treba postaviti. Odslek fašistovskega akademskega društva za Istro je na obnem zboru sprejel energično resolucijo, ki zahteva od političnih oblastev, da ne pustijo niti enega slovenskega dijakarja s Primorskega v Jugoslavijo. Fašistovski tisk je resolucijo pozdravil ter pripominja, da je treba na vsak način preprečiti pohajanje slovenskih dijakov na visoke šole v Jugoslaviji, ki ni nič drugega kakor prevratni in nemirni Balkan. Saj tudi Jugoslavija ne pusti bolgarskih in madžarskih dijakov študirati v inozemstvu. »Piccolo« grozi slovenskim dijakom, ki študirajo v Jugoslaviji, da ne bodo dobili državne službe v Italiji. »Piccolo« prija pač preporno z grožnjo, ko je fašistovska Italija vrgla že davno vse slovenske državne uradnike iz službe. Fašistovski tisk zahteva tudi, da se absolutno ustavi dohajanje slovenskih akademikov, duhovnikov in drugih izobražencev, ki prihajajo na Primorsko na dopust iz Ljubljane in agitirajo proti Italiji. Postaviti je treba kratko malo kitajski zid na meji in fašisti bodo zadovoljni.

Mraz v Gorici. Temperatura je v solnčni Gorici padla v noči med četrtkom in petkom na 11 stopinj pod ničlo.

Fašistovski koledar vsiljuje. Po deželi krožijo fašisti in prodajajo koledar, ki ga je izdala fašistovska stranka za leto 1929. Koledar stane nič manj kakor 15 lir. Vsak gostilničar in obrtnik si ga mora nabaviti. Nekaterim vsilijo celo po dva! Fašistom pomaga tudi učitelj Golja iz Založ, ki bi mu tako delo ne bilo potrebno, ko se mu ni treba bati fašistov, ker je dovolj premožen.

Lov za naborniki. Te dni se vrši nabor v Gorici. Fantje prihajajo po starem običaju počej v mesto. Goriška policija je slovensko petje prepovedala in teka za posameznimi fanti po mestu, ker se prepovedi nočejo pokoriti. Prav tako so občinski tajniki in podeštati, ki spremljajo fante k naboru, prepovedali peti slovenske pesmi.

Kaj pa je to? V St. Petru in Volčjdragi so karabinerji klicali na odgovor vse naročnike Malega lista. Popisali so jih natančno in jih nato zopet spustili domov. To so napravili karabinerji, ne torej fašisti, ki so navadno neodgovorni za svoja dejanja pred oblastmi.

V cerkvi se zahteva italijansko petje. Podeštati v Ajdovščini je zahteval od domačega organista, da uvede italijansko petje v cerkvi. Organist seveda ni mogel zahtevi ustreči. Podeštati mu je v odgovor ustavil plačo. Podeštati zahteva tudi italijansko pridlo! — Tudi v drugih krajih so podeštati postopali podobno.

Dunajska vremenska napoved. V dolinah najbrže še vedno mrzlo, na gorah pa viharji vetrovi.

Afganistan razdeljen

London, 19. jan. (Tel. »Slov.«) »Daily Telegraph« poroča iz Bombaya, da se je Aman Ulah izklical za kralja Kandaharja s pomočjo močnega plemena Duranijev. S tem bi bil Afganistan razdeljen v tri oblasti: 1. Kandahar z Aman Ulahom, 2. vzhodne province pod vodstvom Sinvarijev in 3. Kabul z Baka i Saquaom. Spomladi, ko se staja sneg, se bodo zopet začeli novi hudi boji. Ko so vstali napadali Kabul, so hudo obseljevali javna poslopja, po zavzetju pa oplenili del mesta. Kraljeva palača je razbita. Ko je novi kralj Inaja bil prisiljen odpotovati z letalom, je vzel s seboj sedem žen in brata bivšega kraljeve Suraje. Kralja Inaja so k prisilnemu odpotovanju pozvali ravno, ko je šel v mošejo k molitvi. Prosil je angleško poslaništvo za pomoč, naker so mu ponudili angleško letalo, s katerim so vso njegovo družbo prepeljali v Pešavar. Po ruskih vesteh vlada v Kabulu mir. Trgovine so odprte. Odnosaži z inozemci niso sovražni. Tudi med boji po cestah ni bil ranjen noben inozemec.

London, 19. jan. (Tel. »Slov.«) Reuter poroča iz Delhija v Indiji, da se je uprlo plemo Turiani na zapadni meji Afganistana, ki je pomorilo vse tamošnje afganistanske uradnike, razen guvernerja. Potniki javljajo, da je Aman Ulah sklicel v Kandaharju zborovanje poglavarjev plemen in jih presil pomoči. Baje je za svojo stvar pridobil mnogo pristašev.

Belgrajske vesti

Predsedništvo vlade se je v dopoldanskih urah izselilo. V dosedanjih prostorih ostane arhiv in mesto za podpredsednika vlade Uzunoviča. Predsednik vlade Živković pa se je preselil s šefom kabineta na Topčider.

Redukcije. V gozdarskem ministrstvu se je danes reduciralo 7 uradnikov, ki so bili sicer v kategoriji, niso pa imeli strokovne sposobnosti.

Radi velikih snežnih zametov je ustavljen promet v Bosni in Hercegovini, južni Srbiji in Črni gori.

Strankarski prepiri že začnajo. Ker so se na belgrajski mestni upravi prijavile razne stranke, je nastal med njimi spor, kdo da je do tega koraka upravičen. Tako je prišlo do nesoglasja v DS in NRS, ker so nekateri prijavili stranko na lastno roko.

»Narodna politika« je bila zaplenjena radi članka o plemenskih strankah in radi vesti, v kateri je prinesla po dunajski »Neue Freie Presse« Lloyd Georgov članek.

tudi naši sosedje mogli varno živeti in biti močni. In tudi, če je nesorazmerna moč marsekoga med njimi resna nevarnost za ohranitev miru, je podobna nevarnost tudi v šibkoj nekaterih drugih. Zato je treba izločiti vsako slabost v smislu miru. To je edino sredstvo obzupespešiti brezprimernost tam, kjer je,

Program nove albanske vlade

Tirana, 19. jan. (Tel. »Slov.«) Kralj Zogu je ministrskemu predsedniku Kotti obenem z dekretom o imenovanju poslal tudi pismo, v katerem naveda glavne smernice za izvedbo splošnega delovnega programa. Pregreški uradnikov se morajo zasledovati strogo in ne-sposobni uradniki izmenjati s sposobnimi. Inozemskim družbam se mora pri ustanavljanju podružnic in podjetij v Albaniji dovoliti vsaka olajšava. Pripravlja se novo civilno pravo in nov trgovinski zakon. Prosvetno ministrstvo bo pošiljalo študente v inozemstvo, dokler se ne ustanovi lasno albansko vseučilišče. Albanija se mora oprustiti tujih agrarcev, za kar je potrebna agrarna reforma. Najeti se hoče posojilo za zgradbo prekopov in za regulacijo rek, carinske tarife za uvoz strojev pa se imajo znižati.

Upor v francoskem Kongu

Paris, 19. jan. (Tel. »Slov.«) Po belgijskih informacijah »Action Francaise« je v francoskem Kongu izbruhnila velika vstaja. Umorjenih je bilo mnogo belih kolonistov. Vstajaši so stavili francoski vladi ultimati in zahtevali, da se francoske čete umaknejo iz Banquija, sicer bi postrelili vse bele talce in porušili postajo Bosal. Kolonijalno ministrstvo demantira te vesti in priznava samo možnost lokalne vstaje. Vendar pa tudi »Temps« poroča o velikem razburjenju med domačini radi brezobzirnega rekrutiranja delavcev in beleži vest, da je velik odstotek prebivalstva nahuj-skan proti Franciji.

Drobne vesti

Satisfikacija dr. Beneša. Ker je včeraj prišlo pri predsedniku Masaryku do sprave med dr. Benešem in agrarci, se je dr. Beneš sedaj prvič zopet udeležil včerajšnjega ministrskega sveta.

Revolucija v Guatemali. V Mexico City so došle z meje vesti, da je v Guatemali izbruhnila revolucija. General Ibico je zavzel mesto Ratalhulel, zaprl mejo in prekinil vse zveze z Guatemalo.

Za zaščito malih hranilcev. Francoska vlada namerava izvesti vrsto obrambnih odredb za male hranilce pred izkoriščanjem. Uveljaviti namerava v to svrhu več zakonov in uvesti policijsko nadzorstvo nad bankami in borzami.

Romunsko posojilo. Romunska vlada je dobila poročila iz Pariza, da so pogajanja za inozemsko posojilo v splošnem ugodno končana.

Zopet tornado v Ameriki. V državah Illinois, Indiana, Wisconsin in Missouri je divjal strašen tornado, ki je napravil mnogo materialne in druge škode.

Ameriški avtomobilski veleindustrialec Ford je sklenil s Sovjetsko Unijo pogodbo, da ustanovi v Moskvi veliko tovarno avtomobilov z letno produkcijo 100.000 avtomobilov.